

KÚRIA

Bfv.II.713/2013/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év november hó 21. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A zsarolás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Battonyai Városi Bíróság 3.B.212/2011/16. számú, illetőleg a Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság 4.Bf.306/2012/19. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Battonyai Városi Bíróság a 2012. május hó 16. napján kihirdetett 3.B.212/2011/16. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki

- folytatólagosan elkövetett zsarolás büntetében [Btk. 323.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], és
- zsarolás büntetétének kísérletében [Btk. 323.§ (1) bekezdés].

Ezért őt - halmazati büntetésül - 4 év 6 hónap börtönbüntetésre, és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Kötelezte a terheltet, hogy a magánfél részére fizessen meg 330.000 forintot, rendelkezett a megítélt polgári jogi igény járulékos költségeinek megfizetéséről, valamint a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú ítélet ellen az ügyész a terhelt terhére a kiszabott büntetés súlyosítása végett, míg a terhelt és védője felmentés érdekében jelentettek be fellebbezést.

A Gyulai Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2013. február hó 28.

napján tartott nyilvános ülés alapján meghozott 4.Bf.306/2012/19. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: megállapította a terhelt által előzetes fogva tartásban és házi őrizetben töltött időt, a börtönbüntetés tartamát 5 év 6 hónapra, a közügyektől eltiltást 6 évre súlyosította, az előzetes fogva tartásban, illetőleg házi őrizetben töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámítani rendelte, a magánfél részére fizetendő polgári jogi igény összegét 120.000 forintra leszállította, az ezt az összeget meghaladó polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítéleti tényállás szerint a terhelt és a sértett mindketten v.-i lakosok.

A sértett 2006. szeptemberében költözött V.-re családjával, ahol ismeretséggel nem rendelkezett.

1.)

A sértett 2007. június hónapban - pontosabban már meg nem határozható napon - felkereste a terheltet a lakásán azért, hogy tőle pénzt kérjen kölcsön. A terhelt a sértettel szóban megállapodott, hogy 30.000 Ft-ot ad kölcsön a sértettnek, ezért a sértett a következő hónap, azaz 2007. július hónap elején, amikor a családi pótlékot a folyószámlájára utalják a sértettnek, a kölcsönként összeget 50 %-os kamattal fizeti vissza, azaz 45.000 Ft-ot ad át a terheltnek.

A 30.000 Ft kölcsön átadásakor a terhelt úgy módosította a megállapodásukat, hogy a sértettnek a kölcsönt 100 %-os kamattal kell visszaadnia a következő hónapban, azaz 60.000 Ft-ot kell megfizetnie - a korábbiakban megállapodott 50 %-os kamatú 45.000 Ft helyett - a terhelt kezeihez, amely módosítást a sértett elfogadta. 2007. július hó elején - pontosabban már meg nem határozható napon - amikor a sértett a 60.000 Ft-ot átadta a terheltnek, a terhelt közölte a sértettel, hogy az átadott 60.000 Ft nem elég, további 60.000 Ft-ot kell fizetnie. Ezért a sértett 2007. augusztus hó elején - pontosabban már meg nem határozható napon -, amikor a családi pótlékot a sértett folyószámlájára utalták, további 60.000 Ft-ot adott át a terheltnek, aki ismételten közölte a sértettel, hogy a következő hónapban 30.000 Ft-ot kell még megfizetnie azért, mert kicsúszott a fizetési határidőből.

Ezt követően a sértett 2007. szeptemberétől egészen 2008. márciusáig minden hónap elején - pontosabban már meg nem határozható napon - 30.000 Ft-ot havonta átadott a terheltnek, azért mert a terhelt a fenti összeg átadására szólította fel.

A sértett 2008. március hónap végén közölte a terhelttel, hogy több pénzt részére nem tud átadni, akkor a terhelt az óvoda előtt megfenyegette a sértettet jogtalan haszonszerzés végett azzal, hogyha nem fizet neki továbbra is, akkor úgy megvereti, hogy kórházba fog kerülni, és a gyermekei sem ismernek rá, csak

szívószállal tudják etetni.

A terhelt ezt követően 2008. márciusától, egészen augusztus hónapig - pontosabban meg nem határozható napokon - azonban több alkalommal, amikor az utcán a sértettel találkozott, megfenyegette azzal, hogy amennyiben nem fizet neki, akkor a megveretését, bántalmazását helyezte kilátásba.

A sértett az élet és testi épsége ellen irányuló fenyegetések hatására, mely több alkalommal hangzott el felé a terhelt irányából, 2008. áprilisától 2008. júliusáig minden hónap elején - pontosabban már meg nem határozható napon - azonban négy alkalommal, havonta 30.000 Ft-ot, így összesen 120.000 Ft-ot adott át a terheltnek.

2007. júliusától kezdődően egészen az utolsó pénzösszeg átadásáig, azaz 2008. júliusáig, a pénz átadására úgy került sor, hogy ezt a sértett a terheltnek V.-a belterületén különböző helyszíneken adta át, azonban annak egy esetben sem volt szemtanúja.

A sértett 2008. augusztusában már nem tudott fizetni a terheltnek, ezért 2008. augusztus hó 20. napján, a falunapon, a terhelt ismételten megfenyegette a sértettet, hogyha nem rendezi a tartozását, meg fogja veretni.

A fenyegetések hatására a sértett a családjával együtt rövid időre elköltözött, azonban szorult anyagi helyzetük miatt néhány nap elteltével visszaköltöztek.

A terhelt fenti magatartásával a sértettnek összesen 120.000 Ft kárt okozott.

A magánfél 330.000 Ft megtérítése iránt polgári jogi igényt terjesztett elő 2011. december hó 7. napján.

2.)

2010. augusztus és szeptember hónapokban összesen 4 alkalommal, azonban pontosabban már meg nem határozható napokon a terhelt ismételten megkísérelt a sértettől jogtalan haszonszerzés végett pénzt követelni akként, hogy az utcán a sértettet megállította, és 130.000 Ft tartozás megfizetését követelte tőle.

A terhelt ezen 4 alkalom során azzal fenyegette meg a sértettet, hogy amennyiben nem adja meg a tartozását, úgy annak következményei lesznek.

A sértett a terheltnek pénzt át nem adott.

*

Az ügyben meghozott jogerős határozat ellen a terhelt védője

nyújtott be felülvizsgálati indítványt - tartalmát tekintve - a Be. 416.§ (1) bekezdés a), b) és c) pontjában meghatározott okokból.

A felülvizsgálati indítvány a következőket sérelmezte:

- az ügyben eljáró másodfokú bíróság a fellebbezésben kért bizonyítási indítványok elutasítását nem indokolta, ugyanakkor nem tett eleget indokolási kötelezettségének sem (a védői fellebbezésben részletesen írt indokok elutasítására nem adott választ);
- az első- és másodfokú bíróság tényállása, mérlegelése önkényes volt, miután nem adták indokát annak, hogy a mérlegelés min alapul;
- az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a beszerzett tanúvallomások egyike sem volt a terhelt terhére értékelhető, egyéb objektív bizonyíték pedig a terhelt terhére nem merült fel; e körben a felülvizsgálati indítvány az indokait rendkívül részletesen indokolta;
- miután a sértett vallomását más bizonyíték nem erősítette meg, a sértett pedig nem szavahihető - "zsigerből képes hazudni, ha érdekei úgy kívánják" - az eljáró bíróságok törvénysértően állapították meg a terhelt bűnösségét zsarolás büntetében;
- a zsarolás büntette kísérletének a megállapítása azért törvénysértő, mert a vádirati tényállás nem alkalmas semmilyen bűncselekmény megállapítására;
- az elsőfokú bíróság törvényt sértett, amikor a büntetés kiszabása során a középmértékből indult ki, tekintettel arra, hogy a középmértékre vonatkozó törvényi rendelkezés az elkövetés idején még nem volt hatályban.

Mindezekre figyelemmel elsődlegesen az ügy hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan a terhelt zsarolás büntette miatt emelt vád alól bebizonyítottság, a zsarolás büntettének kísérlete miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában történő felmentését, harmadlagosan a kiszabott büntetés jelentős enyhítését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség BF.1569/2013. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

Indokai szerint törvényben kizárt a felülvizsgálati indítvány azért, mert a terhelt bűnösségének zsarolás büntetében történt kimondását a bizonyítékok mikénti értékelésének sérelmezésével támadja.

Nem bír alappal a törvényes vád hiányára való hivatkozás, miután a zsarolás büntettének kísérlete tekintetében a vádirat megfelel a Btk. 2.§ (2) bekezdésében írt követelményeknek. A terhelt által a sértett sérelmére már megvalósított zsarolás büntettéire figyelemmel az újabb követelés nem teljesítés esetére kilátásba helyezett "következményekre" való utalás a sértett esetében komoly félelmet kiváltó súlyos hátrány kilátásba helyezését jelentette.

Alaptalannak tartotta az ügyészi átirat a törvénysértő büntetéskiszabásra vonatkozó védői érveket is, miután a középmértékes büntetéskiszabásra vonatkozó törvényi rendelkezés (Btk. 83.§ (2) bek.) a 2.) tényállási pontban foglalt cselekmény elkövetését megelőzően - 2010. június 23-ával - már hatályba lépett.

Ezért indítványozta, hogy a Kúria az első- és másodfokú határozatokat hatályában tartsa fenn.

A Kúria a Be. 420.§-ának (1) bekezdése és a Be. 424.§-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Szóbeli felszólalásában kihangsúlyozta, hogy a középmértékes büntetéskiszabás alkalmazását azért tartja - továbbra is - törvénysértőnek, mert a terhelt által megvalósított befejezett zsarolási bűncselekmény elkövetési ideje 2010. június 23-a előtti, csupán a kísérletként minősített bűncselekmény elkövetési ideje ez utáni, kiemelve azt, hogy nem elhanyagolható körülmény a befejezett és kísérleti cselekmény között eltelt mintegy 2 év időtartam sem.

Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az ítéleti tényállás egy részét elhagyta, csupán négy hónapot (2008. március végétől - 2008. július elejéig tartó időszakot) vett alapul az erre az időszakra eső cselekmény elbírálásánál, ennek ellenére a terhelt terhére kiszabott büntetést súlyosította. Álláspontja szerint számára a másodfokú bíróság által módosított polgári jogi igény összegéből következett, hogy a tényállás megváltozott, ugyanis a másodfokú bíróság nem mondta ki, hogy módosította a tényállást. Megítélése szerint a tényállás egy részének elhagyásával viszont egyúttal a polgári jogi igény alóli is "kihúzta" a tényállást a másodfokú bíróság, így annak összegét törvénysértően csökkentette.

A felülvizsgálati indítványt előterjesztő védő szerint jelen ügyben a terhelt nem gyakorolt komoly félelmet a sértettre, hiszen a sértett önként fizetett, majd amikor már nem fizetett tovább, annak sem lett rá nézve semmilyen következménye. A védő végül továbbra is tartotta azt az álláspontját, hogy a zsarolás bűncselekményének kísérlete tényállási elem hiányában került megállapításra, a vádirati tényállás ugyanis nem tartalmaz arra nézve adatot, hogy a terhelt milyen fenyegetést, milyen következményeket helyezett kilátásba a sértettel szemben esetlegesen nem fizetése esetén.

A terhelt védője az ügy összes körülményét kérte figyelembe venni a felülvizsgálati indítvány elbírálásánál.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli átiratukban foglaltak fenntartása mellett előadta, hogy a törvényes vád hiányára hivatkozás nem alapos, a vádirat mindenben megfelel a Be. rendelkezéseinek. Megítélése szerint az irányadó tényállásban megfogalmazott terhelti kijelentések alkalmasak voltak a

zsarolásnak mind az alapeseti, mind a minősített eseti megállapítására.

A védelem téves jogi álláspontjára utalva kifejtette, hogy halmazat esetén a bíróság nem alkalmazhatja vegyesen a Büntető törvénykönyv elkövetéskor, illetve elbíráláskor hatályos szabályait, e körben a következetes ítélkezési gyakorlatra utalt.

A terhelt védője viszonzválaszában az ügyészi felszólalásban elhangzottak kapcsán két dologra reagált. Egyrészt ismét megfogalmazta azt az álláspontját, hogy a sértettnek nem volt mitől tartania a terhelttől. Eltelt ugyanis két év, amikor a tényállás szerint a terhelt ismét pénzt kért tőle, ennyi idő után egy korábban sem beváltott ígérettől kizárt volt tartani.

Másrészt a terhelt terhére két külön bűncselekmény került megállapításra, két év időbeli eltéréssel, tehát esetében nem folytatódólagos elkövetésről van szó. Miután halmazati büntetésről van szó, ezért kellett volna az eljáró bíróságnak döntenie a Btk. 2. §-a alapján a terhelt tekintetében alkalmazandó enyhébb jogszabályról.

A terhelt nyilatkozata szerint nem zsarolta meg a sértettet.

A Kúria előljáróban rögzíti, hogy miután a Be. 423.§-ának (2) bekezdése értelmében a rendkívüli perorvoslati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni, ily módon a megtámadott határozat meghozatala idején hatályban volt, 1978. évi IV. Büntető Törvénykönyvben (továbbiakban Btk.) foglalt büntető anyagi jogszabályok alapján döntött a felülvizsgálati indítvány felől.

A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének a), b) és c) pontjában meghatározott - okokból, másrészt - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423.§ (4)-(5) bekezdések] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt az irányadó tényállás megalapozottságát támadó részében a törvényben kizártnak, érdemében alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

A Kúria - annak előrebecsátása mellett, hogy a felülvizsgálati eljárás nem megismétlése az eljárásnak - mindenekelőtt abból indult ki, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén van lehetőség. A Be. 416.§ (1) bekezdés a) és b) pontja az anyagi jogszabálysértésekre alapított felülvizsgálati okokat határozza meg, míg az (1) bekezdés c) pontja az abszolút eljárási szabálysértések esetén biztosítja a felülvizsgálati lehetőséget.

A védő a felülvizsgálati indítvány okaként a Be. 416.§ (1) bekezdésének c) pontját - a Be. 373.§ (1) bekezdés III. a) pontjára történő utalással - is megjelölte. A Kúria először e kérdésben foglalt állást.

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373.§ (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A védői indítvány ilyen, az érdemi felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértésre hivatkozott, amikor azt állította, hogy az eljárás bíróságok nem adtak magyarázatot arra, hogy "a tényállást miért nem kellett alaposabban felderíteni", semmilyen indokát nem adták annak, hogy miért tekintette szavahihetőnek a sértettet, és miért vetette el azoknak a tanúknak a vallomásait, akik nem a sértett vallomását támasztották alá. Kifogásolta továbbá, hogy a másodfokú bíróság ítélete egy "monológ", ami az elsőfokú bíróság ítéletét - annak a fellebbezésben írtakkal való összevetése, részletes indokolása nélkül - helybenhagyta.

A Be. 373.§-a (1) bekezdésének III. a) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A törvény kizárólag a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése, vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében teszi vizsgálandóvá az indokolási kötelezettség teljesítését.

Az ítélet indokolásának elégtelensége akkor vezet hatályon kívül helyezéshez, ha a mulasztás a határozatot felülvizsgálatra alkalmatlanná teszi. Amennyiben pedig az ítélet az indokolási kötelezettség megsértésének a Be. 373.§ (1) bekezdés III. pontja szerinti fogyatékoságban szenved, az ítélet e részének, rendelkezésének anyagi jogi tartalma, helyessége, törvényessége nem is vizsgálható, mert felülbírálatra eleve alkalmatlan.

A terhelt büntető ügyében azonban az első- és a másodfokú bíróság a Be. 373.§ (1) bekezdés III. pontja által meghatározott körben a szükséges és elégséges mértékben egyaránt eleget tett indokolási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság tényállást állapított meg, amit a másodfokú bíróság helyesbített, és mindkét bíróság ellenőrizhető módon rögzítette a ténymegállapításhoz, illetve a tényállás helyesbítéséhez, valamint az általa alkalmazott anyagi és eljárásjogi szabályhoz vezető indokait, következtetéseit, álláspontját.

A Kúria mindezek alapján a terhelt védőjének az indokolási kötelezettség megsértésére alapozott felülvizsgálati indítványát nem találta alaposnak.

A terhelt védője további felülvizsgálati okként hivatkozott a Be. 416.§-ának (1) bekezdésének a) pontjára.

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen - egyebek mellett - akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Be. 423.§-ának (1) bekezdése ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban érvényesülő úgynevezett tényálláshoz kötöttséget rögzíti, ami azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ez a tényállás felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. A jogkérdések is kizárólag a tényállásban rögzítettek alapulvételével vizsgálhatók és dönthetők el. A bíróság bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenysége nem bírálható felül, és az ítélet esetleges megalapozatlansága sem kifogásolható.

Akkor tehát, amikor a védő a felülvizsgálati indítványában azt kifogásolta, hogy az ítéletben foglaltakkal ellentétben az iratokból megállapítható, hogy a sértett személyiségéből adódóan hajlamos a tények elferdítésére, a bíróságok olyan sértett vallomását fogadták el valósnak, akiről bebizonyosodott az eljárás során, hogy a hétköznapi életben is folyamatosan hazudozott és igyekezett megtéveszteni a falu egész lakosságát, hogy a bíróságok figyelmen kívül hagyták, mely szerint nemhogy terhelő vallomás nincs, de objektív bizonyíték sem áll rendelkezésre, az irányadó tényállás megalapozottságát támadta, ami a törvényben kizárt. A védő akkor, amikor a beszerzett bizonyítékokat (pl. tanúvallomás, szakvélemény) az ítélettől eltérően értékelte, tanúmeghallgatások elmaradását hiányolta, a törvény kizáró rendelkezése ellenére a bizonyítékok átértékelésén keresztül az irányadó tényállást támadta. Ugyancsak annak vitatása, hogy a sértettet a terhelt nem fenyegette, a sértett semmilyen fenyegetéstől nem kellett, hogy tartson, ugyancsak ellentétes az ítéleti tényekkel, ezért felülvizsgálat alapjául ez sem szolgálhat.

Az indítványban a védő ugyanakkor anyagi jogi szabály megsértésére hivatkozott, amikor azt állította, hogy tényállási elemek hiányában a zsarolás bűncselekménye védenca terhére sem az 1., sem a 2. tényállási pont esetében nem állapítható meg.

A Kúria - a már hivatkozott tényálláshoz kötöttség folytán - kizárólag a tényállásból kiindulva vizsgálhatta, hogy a terhelt bűnösségének a kimondása a zsarolás bűncselekményében megsértette-e

a büntető anyagi jog szabályait.

A terhelt bűnösségét az eljáró bíróságok az 1.) tényállási pontban foglalt bűncselekményben a Btk.323.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő folytatólagosan, súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntetében mondták ki.

A Btk. 323.§-ának (1) bekezdésében meghatározott zsarolás büntetést elköveti, aki jogtalan haszonszerzés végett más erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszeríti, hogy valamit tegyen, ne tegyen, vagy eltűnjön, és ezzel kárt okoz.

A zsarolás büntetettének minősített esetét követi el az, aki a zsarolást élet, vagy testi épség elleni avagy más hasonlóan súlyos fenyegetéssel követi el. Ebből következően a minősítő körülmény a zsarolás elkövetési magatartásai közül értelemszerűen csak a fenyegetéshez kapcsolódhat, az erőszak alkalmazásához nem.

A zsarolás tényállásában szereplő fenyegetés meghatározása során a Btk. 138.§-ában meghatározott fenyegetés-fogalom minden megszorítás nélkül alkalmazható. A zsarolási fenyegetés történhet személyi, vagyoni, erkölcsi hátrány kilátásba helyezésével egyaránt. A zsarolási fenyegetés nem közvetlen, a később bekövetkező hátrány kilátásba helyezését is magában foglalhatja. A fenyegetés megvalósítható akár jogszerű magatartás kilátásba helyezésével is.

A Kúria az irányadó tényállás alapul vételével az eljáró bíróságokkal egyezően azt állapította meg, hogy a terhelt 1.) tényállási pontban foglalt magatartása, az általa használt kifejezések, az a folyamatos presszió, amit a sértettel szemben hónapokon keresztül tanúsított alkalmas volt arra, hogy a sértettben komoly félelmet keltsen.

Helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy azok a terhelt részéről elhangzott kijelentések, miszerint úgy megvereti baseballütővel, hogy kórházba fog kerülni, gyermekei sem ismernek rá, és szívószálon keresztül tud étkezni, a sértetti félelem kiváltására, illetve fokozására mindenképp alkalmas volt.

A Kúria megítélése szerint pontosan ezek a körülmények azok, amik cáfolják a védőnek azt az állítását, hogy a sértett nem lehetett fenyegetett helyzetben, hiszen a terhelt fenyegetéseinek nem voltak következményei. A sértett ugyanis az irányadó tényállás szerint 2008. március hónaptól 2008. augusztusáig, amikor a terhelt a megveretését, bántalmazását helyezte kilátásba, mindig fizetett, amikor pedig 2008. augusztusában már nem tudott fizetni a terheltnek, a fenyegetések hatására családjával együtt rövid időre elköltözött, azonban szorult anyagi helyzetük miatt néhány nap elteltével visszaköltöztek (elsőfokú ítélet 3. oldal 1-3. bek.).

A Kúria nem osztotta a védelemnek ugyanakkor azt az álláspontját, hogy az 1.) tényállási pont esetében a másodfokú bíróság anélkül módosította a tényállást, hogy azt megállapította volna, ez pedig

megítélése szerint a cselekmény jogi minősítését és a megítélt polgári jogi igény összegét is befolyásolnia kellett volna. Jelen esetben nem ez történt. A másodfokú bíróság ugyanis a tényállást nem módosította, pusztán egyértelművé tette, hogy a sértett a terhelt számára fenyegetés hatására 2008. március hónap végétől kezdődően fizetett július hónap elejéig 4 alkalommal havonta 30.000 Ft-ot. Azaz így összesen 120.000 Ft megfizetésére került sor, a megítélt polgári jogi igény összegét is ehhez igazította.

Bár a jogtalan haszonszerzési célzatnak a kár okozására nem kell kiterjednie, a kár, mint eredmény a tényállási eleme a bűncselekménynek. A bekövetkezett kár tényleges összegének, illetve igényelt mértékének nincs jelentősége a bűncselekmény megállapíthatóság szempontjából, a szándékos bűncselekmény azonban akkor befejezett, ha a kikényszerített sértetti magatartás eredményeként a kár bekövetkezik. Jelen tényállási pont esetében ez történt.

A Kúria a 2.) tényállási pontban foglalt cselekmény jogi minősítését megállapító bírósági állásponttal is egyetértett. Az irányadó tényállás szerint e cselekmény elkövetési ideje az 1.) tényállási pontban foglalt cselekményhez képest mintegy két évvel későbbi, 2010. augusztus és szeptember hónapban a terhelt 4 alkalommal az utcán azzal fenyegette meg a sértettet, hogy amennyiben a 130.000 Ft tartozását nem fizeti meg, úgy annak következményei lesznek. A sértett ekkor már nem fizetett. Az eljáró bíróságok a terhelt e cselekményét a Btk. 323.§ (1) bekezdésében meghatározott zsarolás büntette kísérletének minősítették.

A Kúria által már hivatkozott, a zsarolás alapeseti jogszabályi rendelkezéséből következik, hogy a zsarolás - kényszerítésben nyilvánuló - elkövetési cselekménye a sértett akaratára történő olyan fizikai vagy pszichikai ráhatás, amely alkalmas arra, hogy a sértett ennek nyomása alatt az elkövető által megkívánt magatartást tanúsítsa. A zsarolási erőszak, illetve fenyegetés az elkövetési tevékenység eszközeként szolgál. A zsarolás olyan erőszakkal, illetve fenyegetéssel is elkövethető, mely csupán hajlítja a sértett akaratát, annak cselekvési szabadságát csak kisebb-nagyobb mértékben befolyásolja. Ezzel mintegy lehetőséget nyújt számára, hogy az erőszak vagy fenyegetés erejét, komolyságát összevesse az őt fenyegető hátránnyal, amely lehet vagyoni jellegű is. A bűncselekmény megvalósulásához alapeseti szinten a sértett akaratát meg nem törő, csak hajlító olyan tartalmú fenyegetés szükséges, amely alkalmas komoly félelem kiváltására [BH2009.262.].

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a terhelt fellépése a sértettel szemben 2008. márciusától fogva

tartalmazta a fenyegetés mozzanatát. Eszerint az előzmények ismeretében a terhelt magatartása alapján egyértelmű volt a sértett előtt, hogy mit vár el tőle, a terhelt irányította az eseményt, a külső körülményeket ő alakította. Hiába telt el 2 év a korábbi cselekménysorozat óta, a terhelt 2010. augusztusában ugyanazt tette, ugyanott folytatta, amit 2008. augusztusában abbahagyott, holott megtehetette volna, hogy ismételt találkozásuk során szóba sem hozza a korábban történeteket.

Mindebből következően a Kúria megállapítja, hogy e tényállási pont tekintetében a Battonyai Városi Ügyészség B.882/2010. számú vádirata törvényesen emelt vádat zsarolás büntette kísérlete [Btk. 323.§] miatt a terhelttel szemben, a törvényes vád mindenben megfelel a Be. 2.§ (2) bekezdésében meghatározott követelményeknek. A sértett a korábbi történések ismeretében a terhelt mondandóját csak egyféleképpen értelmezhetette, vagyis a "következmények"-re utalás a sértett esetében komoly félelmet kiváltó súlyos hátrány kilátásba helyezését jelentette.

Mindezekre figyelemmel a Kúria azt állapította meg, hogy a terhelt bűnösségének kimondására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül került sor.

A Be. 416.§-ának (1) bekezdés b) pontja értelmében a büntetés revíziójára csak akkor van lehetőség, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt került sor törvénysértő büntetés kiszabására. Miután a minősítés törvényes, és más anyagi jogszabálysértés sem történt, a kiszabott büntetés mértékét a Kúria nem vizsgálhatta.

A felülvizsgálati indítvány törvénysértően hivatkozik ugyanakkor arra, hogy az elsőfokú bíróság törvényt sértett, amikor a büntetés kiszabása során a középmértékből indult ki, miután az elkövetés idején nem volt hatályos ez a jogszabályi rendelkezés.

Ezzel kapcsolatban a Kúria megállapítja, hogy a büntetési tétel középmértékét irányadónak tekintendő Btk.83.§ (2) bekezdése 2010. június 23. napján hatályba lépett (megállapította a 2010. évi LVI. tv. 1.§), vagyis a zsarolás büntettének kísérlete elkövetése (2010. VIII.-IX. hó) előtt.

A Btk. 12. § (1) bekezdése értelmében bűnhalmazatról akkor beszélünk, ha az elkövető egy vagy több cselekménye több bűncselekményt valósít meg, és azokat egy eljárásban bírálják el.

A Btk. 85. § (1) bekezdése azt határozza meg, hogy ha az egy eljárásban való elbíráláskor a bíróság a vádlottat több bűncselekmény elkövetésében mondja ki bűnösnek, vele szemben ezért egyetlen, egységes büntetést kell kiszabnia, és ez a halmazati büntetés.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt a neki felrótt cselekményeit 2008. márciusa és 2010. szeptembere között

valósította meg. A Btk. 2. §-ának értelmezése kapcsán kialakult bírói gyakorlat egységes abban a kérdésben, hogy amennyiben a halmazatban álló bűncselekmények egy részének megvalósítására a korábban hatályos, míg más részének megvalósítására a későbbiekben hatályos szabályozás idején kerül sor, a cselekmény elbírálására egységesen csak a későbbiekben hatályos szabályozás alapján kerülhet sor.

A Be. 423.§-ának (5) bekezdése alapján hivatalból lefolytatott vizsgálatra figyelemmel a Kúria azt is megállapította, hogy az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróságok nem követtek el a fenti törvényhely szerint értelmezhető eljárási szabálysértést.

Mindezek miatt a Be. 426.§-a szerint a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott első- és másodfokú határozatot hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416.§-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418.§-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416.§ (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421.§-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2013. november hó 21.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s.k.
előadó bíró, Dr. Feleky István s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
Bné